

Auwema's boerderij aan de Westergast

Weinigen kennen nog de vroegere topografie van Zuidhorn en de namen waarmee plaatsen in en rond het dorp ooit werden aangeduid. Namen die in onbruik raakten. Ondermeer door de invoering van straatnamen en huisnummers. Hoewel in sommige gevallen oude aanduidingen daardoor juist voor het nageslacht bewaard bleven zoals het Sarriespad, de Schoolstraat waar al lang geen school meer staat of het Boltslaantje waaraan ooit mijnheer Bolt woonde.

Zo was de naam van de familie Auwema meer dan een eeuw verbonden aan plaatsen bij de Westergast. Vlak na de oorlog waren hier de namen Auwema's ree, Auwema's gracht en Auwema's gat voor een Zuidhorner nog bekende aanduidingen. Het voetbalveld lag langs Auwema's ree. Schaatsen of zwemmen kon je op, of in Auwema's gracht en het huisafval werd jarenlang in *Auwema's gat* gestort.

Zo zag de boerderij er nog in 1953 uit. Kort daarna werd het woongedeelte afgebroken.

1821

In 1821 kochten Uge Hessels Auwema en Anje Roelfs Moes uit Tolbert de boerderij aan de Westergast en sindsdien wonen er tot op de dag van vandaag nakomelingen van hen op deze plaats. Hoewel de ruimtelijke ontwikkelingen van de afgelopen decennia de uitoefening van het boerenbedrijf vrijwel onmogelijk maakten.

In de 90er jaren kocht een projectontwikkelaar de laatste hectares die nog op een redelijke afstand van het bedrijf lagen. Uge Hessels' verre nazaat, Gerben Sinnema moet nu de nodige kilometers afleggen om zijn schapen te verzorgen.

De spoorlijn

Door de aanleg van de spoorlijn Groningen Leeuwarden in 1866 ontstond er dwars door het land van de Auwema's een eerste barrière. Weliswaar kreeg Derk Uges een eigen spoorwegovergang achter de boerderij, maar het talud van de spoordijk vormde voor een met paard bespannen wagen toch een flinke hindernis.

Door de aanleg van het van Starckenborghkanaal en de bouw van een spoorbrug in 1933 kwam er een bredere en hogere spoordijk. Dat ging opnieuw ten koste van grond en van de bereikbaarheid van de weilanden want de spoorwegovergang achter de boerderij verdween. Voortaan moesten Ugo en Date Derks Auwema met hun wagens en vee een omweg maken via de Westergast en een parallel aan het spoor verlopende ree. Die ree is nu een fiets- en wandelpad.

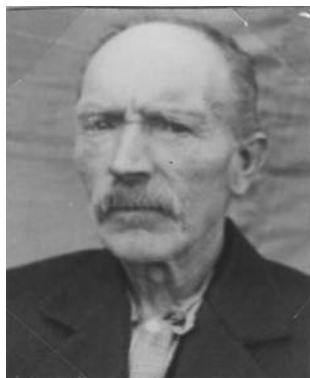
Bekende dorpsfiguren

De vrijgezelle broers (H)Ugo (1872-1951) en **Date** (1875-1954) waren in hun tijd bekende dorpsfiguren waaraan Jacob de Wit in zijn boek 'Gisteren voor de lens' een aantal regels wijdt. Hij schrijft dat Date (links) een trouwe kerkgang was:

'Hij was minstens een half uur voor de dienst begon, aanwezig. Met nog een paar vroegkomers werden de dorpsnieuwtjes besproken. 's Winters stonden ze rondom de grote kolenkachel in de kerk en 's zomers voor de deur van de noordelijke ingang. Als de klok voor de tweede maal ging luiden zocht Date zijn vast plaatsje op, op de kraak, temidden van de jeugd'

Hugo (rechts) was een beetje apart. Hij liep steeds in zichzelf te praten. Als hij op weg was van de boerderij naar het land deed hij dit handenwrijvend, alsof hij zich verkneukelde om straks het hooi of gras te lijf te gaan. Als hij de heg knipte liet hij ergens een pluk staan en al verder knippende mompelde hij dan: 'wacht maar, ik krijg jou straks nog wel'. Hugo mocht ook graag stemmen nabootsen'

Zuidhorn breidt uit

Vanaf de jaren '30 veranderde het aanzien van de Westergast gestaag. Aanvankelijk bleven ingrepen nog beperkt tot de bouw van een enkele woning en van het noodslachthuis op de plaats waar nu de Tanderij staat. Maar na de bezettingstijd ging het snel. Auwema's ree werd een echte straat waaraan een lagere school en steeds meer woningen verrezen. Een straat die eigenlijk Auwemalaan had moeten heten kreeg de naam Geert Waldastraat. Auwema's gracht werd in 1955 gedempt om een bredere oprit te krijgen waarlangs tractor en machines beter het erf op konden. Daarvoor werd de grond van de oprit naar de inmiddels opgeheven eigen spoorwegovergang gebruikt.

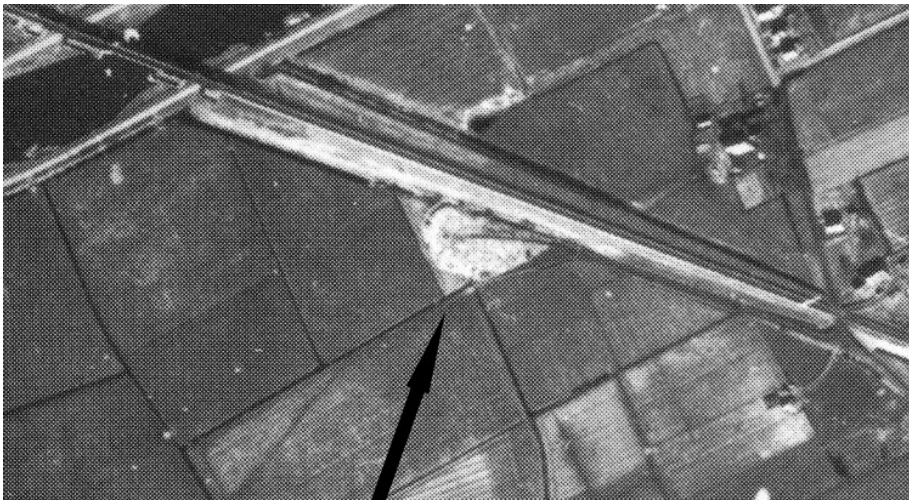
Auwema's gracht lag ten noorden van de boerderij. De ree naar de boerderij liep op deze foto links van de gracht. Via een dam bereikte men de achterzijde van de schuur.

Gemeentelijke stortplaats werd uitzichtspunt

In vroeger tijden had ieder dorp een plek waar het (weinige) huisafval en de inhoud van de privaatton gestort werd. Meestentijds ging het om een hoekje onbruikbaar land dat deze manier toch nog wat opleverde. De weinig rendabele punt land van Auwema voldeed aan deze voorwaarden. Hij lag geïsoleerd aan de overkant van de spoordijk en het was bereikbaar vanaf de Boslaan via een zandpad dat overbleef na de aanleg van de nieuwe spoordijk (nu wandelpad).

Hier, ver van de bebouwde kom stortten gemeente en particulieren enkele tientallen jaren hun afval. In de zestiger jaren kwam daar een einde aan.

De stort werd afgedekt met aarde. Later werden op, en tegen de bult een pad en een trap aangelegd. Voortaan had de wandelaar vanaf hier een weids uitzicht tot aan het Hoendiep. Nu is dit heuveltje dichtbegroeid en is het een avontuurlijke plek geworden voor opgroeiende kinderen.

In 1953 werd Auwema's gat (pijl) kennelijk dichtgegooid en met zand en aarde afgedekt. Later, in 1973 werd de grond hier bouwrijp gemaakt en ontstond het heuvelbosje langs de spoorlijn. Linksboven: kanaal en spoorbrug, rechts beneden de inmiddels door een viaduct vervangen spoorwegovergang.

NB. Het trace van de oude spoordijk is nog duidelijk zichtbaar. Zie de informatie op blz.13

6 generaties aan de Westergast . Korte kroniek (1821-2013)

Tot slot een korte kroniek waaruit blijkt tussen de huidige bewoners van de boerderij en Uge Hessels Auwema die bijna twee eeuwen geleden naar Zuidhorn kwam.

1. Uge (Oege) Hessels Auwema (1787-1857) en zijn echtgenote Anje Roelfs Moes kopen boerderij en land aan de Westergast van de (vele) erven van Harke Hindriks Hollinga en Lijske Jacobs . (Akte opgemaakt door Notaris Frans Izaáks Abresch)
2. Na overlijden van vader Uge koopt zoon Derk Auwema (1822-1907) zijn beide broers uit en zet het bedrijf voort. In 1866 trouwt Derk met de bijna 20 jaar jongere Lamke Meinema (1841-1916). Het paar heeft vier kinderen. Moeder Lamke zet het bedrijf na het overlijden van haar man in 1907 voort met hulp van haar zoons Ugo en Date. Beiden blijven ongehuwd.
3. Als moeder Lamke Meinema in 1916 sterft worden de vrijgezelle broers verzorgd door de reeds aanwezige huishoudster Berendje. En als zij trouwt en naar Saaksum vertrekt wordt haar plaats ingenomen door Ebeltje Smit.
4. Na het overlijden van Date in 1954 verkopen de erven land en boerderij aan een nicht van de overleden broers. Lamberta Hes en haar man Anne Kornelis de Boer komen nu met hun gezin aan de Westergast wonen.
5. In 1966 nemen hun zoon Willem en dochter Anje met haar man Arend Sinnema het bedrijf over. De familie Sinnema komt op de boerderij. De agrarische activiteiten van Sinnema en zijn zwager Willem de Boer nemen in de daarop volgende jaren gestaag af.
6. Zoon Gerben Sinnema gebruikt de schuren nu nog t.b.v zijn hobby: de schapenhouderij.

Het echtpaar Sinnema-de Boer woont al 60 jaar aan de Westergast

In 1955 lieten de ouders van mevr. Sinnema voor de historische schuren een nieuw woonhuis bouwen.

Bronnen:

J.de Wit 'Gisteren voor de lens'

Luit Hes 'De Auwema's'

Fam. Sinnema de Boer

Nico Attema

Bezit van Uge Hessels Auwema aan de Westergast in 1832

De kadasterkaart uit 1832 geeft de oorspronkelijke situatie weer. De landerijen van Uge Hessels Auwema lagen naast en achter de boerderij(A). De grijs gekleurde percelen waren in gebruik als weiland. De donkergrijs gekleurde als tuin (T). De potloodlijnen geven de loop van de geprojecteerde spoorweg aan die in 1863 werd aangelegd.

Over de met 'Ree' aangeduide strook loopt nu de Geert Waldastraat

Auwema's Gat werd een heuvel met uitzicht : 'Auwema's Belvédère' Links loopt het pad richting hockeyveld, rechts ligt de van Heemskerkstraat.

